

7.3.2018

Espoon kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Espoon kaupungilta lausuntoa lukiolain uudistamista koskevaan hallituksen esitysluonnokseen (lausuntopyyntö OKM/41/010/2017). Lausunnot on pyydetty toimittamaan ministeriöön 7.3.2018 mennessä.

Espoon kaupunki kannattaa lukiokoulutusta koskevan lainsäädännön uudistamista ja näkee hallituksen esitysluonnoksen tavoitteet hyvinä.

1. Opintopisteiden käyttöönotto lukiokoulutuksessa ja oppiainerajat ylittävän opiskelun lisääminen

Espoon kaupunki kannattaa laaja-alaisemman ja oppiainerajat ylittävän opiskelun lisäämistä lukiokoulutuksessa. Koulutuksen järjestäjää tosin rajoittavat tuntijaossa määritellyt oppiaineet, oppiaineiden oppimäärien nykyisen laajuuden säilyttäminen sekä velvollisuus tarjota valtakunnallisia syventäviä opintoja nykykurssien kaltaisina – ilman mahdollisuutta yhdistää eri oppiaineiden syventäviä kursseja. Opiskelijan näkökulmasta oppiainerajat ylittävä opiskelu saattaa vaikuttaa sekavalta, mikäli koulutuksen järjestäjä ei pysty rakentamaan oppiaineista eheitä kokonaisuuksia tai tarjoamaan opiskelijoille riittävästi valintoihin liittyvää ohjausta.

Opintopisteiden käyttöönotto selkeyttää yhteistyötä ja opintojaksojen yhdistämistä korkeakoulujen kanssa. Opintopisteet myös joustavoittavat eri laajuisten lukion ulkopuolella suoritettujen opintojen hyväksi lukemista.

Opiskelijoille koituvan työmäärän ei tule lisääntyä, sillä moni kokee jo nyt uupumusta lukio-opintojen takia.

2. Korkeakouluysteistyön, työelämäyhteistyön ja yrittäjyyden vahvistaminen lukiokoulutuksessa

Espoon kaupunki kannattaa toisen asteen ja korkeakoulujen välisen yhteistyön tiivistämistä sekä työelämälähtöisyyden ja yrittäjyyden vahvistamista lukiokoulutuksessa. Osalle koulutuksen järjestäjistä käytännön yhteistyö voi olla haasteellista, mikäli alueella ei ole korkeakouluja. Myös korkeakoulut tulisi velvoittaa yhteistyön lisäämiseen normi-, informaatio- ja resurssiohjauksen avulla. Jotta yhteistyö konkretisoituisi, olisi tarpeellista määritellä selkeä minimimitavoite.

3. Kansainvälisyyden lisääminen

Kansainvälisyyden lisääminen on kannatettavaa ja tähän toivotaan lisää koulutuksen järjestäjille myönnettäviä valtionavustuksia.

4. Yo-kokeiden rajaton uusimisoikeus

Esityksessä on mainittu, että koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus yo-kokeiden rajattomaan uusimiseen kaikille henkilöille. Espoon kaupunki kannattaa

7.3.2018

uusimiskertojen lisäämistä nykymallista, mutta rajattomien uusimisten tarjoaminen kaikille voi synnyttää odottamattomia kustannuksia sekä tilojen järjestämiseen liittyviä haasteita tietyille koulutuksen järjestäjille.

Sähköisten yo-kokeiden tilat on mitoitettu tietylle määrälle kokelaita, jolloin kasvava määrä uusijoita erityisesti suuria kirjoittajamääriä koskevissa aineissa (äidinkieli, matematiikka, englanti) voi pakottaa koulutuksen järjestäjän varustamaan ylimääräisiä sähköisen kokeen tiloja uusijoita varten sekä varaamaan ylimääräisiä päätelaitteita.

Esityksessä ei ole huomioitu sähköisten tilojen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, joten kokelasta kohden arvioidut kustannukset tulisi nostaa vastaamaan todellisia kokeen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Jotta koulutuksen järjestäjät olisivat oikeudenmukaisessa asemassa uusijamäärien kasvaessa, Espoon kaupunki ehdottaa, että uusijoista maksettaisiin valtionosuusrahoitusta osana lukiokoulutuksen yksikköhintarahoitusta. Näin ollen suurimpia uusintakokeiden määriä hallinnoivat koulutuksen järjestäjät saisivat myös suurimman mahdollisen tuen. Lisäksi olisi perusteltua harkita todellisten kustannusten kohdentamista tutkinnon suorittaville.

Uudistuksessa tulee huomioida myös eri tutkintokielten tasapuolinen kohtelu. Uusijoiden määrä voi kohdistua tiettyihin ruotsinkielisiin lukioihin erityisesti pääkaupunkiseudulla.

5. Oppimisen tuki ja henkilökohtainen opintosuunnitelma

Espoon kaupunki kannattaa lukiolaisten hyvinvointia ja jaksamista tukevien toimien vahvistamista. Oppimisvaikeuksien lisäksi tukitoimilla on tärkeää tukea opiskelijaa erityisesti vaikeissa perhetilanteissa sekä sairauden tai vamman aiheuttamissa opiskeluvaikeuksissa. Tukitoimet tulee kohdistaa ohjattavaksi henkilökohtaisen opintosuunnitelman kautta niitä tarvitseville opiskelijoille niin, että perhetilanteen sekä sairauden tai vamman aiheuttamia opiskelun keskeyttämisistä voidaan vähentää ja ehkäistä sekä mahdollistaa opiskelu tuetusti opiskelijan oma motivaatio huomioiden.

Mikäli opiskelija saa lakimuutoksen myötä subjektiivisen oikeuden saada erityisopetusta, tulee lain laatimisen yhteydessä tarkastella erityisopetuksen taloudellisia vaikutuksia sekä miettiä keinoja rajata oikeus koskemaan tiettyjä erityistilanteita sekä kehittää oppimisen tukea muilla keinoin.

Lisäksi Espoon kaupunki ehdottaa, että maahanmuuttajien oikeus oppimisen tukeen olisi erikseen mainittu laissa.

6. Muualla hankitun osaamisen tunnustaminen

Esityksessä ehdotetaan (27 §), että koulutuksen järjestäjän tulee hyväksi lukea kaikki aiemmat 11 §:ssä mainitut lukion opinnot. Espoon kaupungin mielestä tämä on perusteltua pakollisten ja valtakunnallisten syventävien opintojen osalta, mutta muiden opintojen osalta oppilaitoksen rehtorilla pitäisi olla mahdollisuus varmistaa opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen vastaavuus ja käyttää omaa harkintavaltaa.

Perusopetuksessa suoritettuja opintoja ei tulisi suoraan hyväksi lukea lukion oppimäärään, mutta lukion rehtorilla tulisi olla mahdollisuus tunnustaa aiemmin hankittua osaamista näyttöön perustuen.

7. Opinto-ohjauksen lisääminen

7.3.2018

Lukiolaisten ohjaaminen ja tukeminen lukion aikana ja jatko-opintoja varten on Espoon kaupungin mielestä ensiarvoisen tärkeää. Ohjauksen merkitys kasvaa entisestään korkeakoulujen valintakoeuudistuksen myötä.

Valtionosuusrahoituksessa tulee huomioida ohjauksesta aiheutuvat lisäkustannukset sekä tarkistaa rahoituksen taso vuosittain.

8. Opiskelijan suojaaminen kiusaamiselta

Espoon kaupunki kannattaa toimia opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Sen osana on perusteltua kirjata lakiin, että ”opiskelijaa tulee suojata kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä”. Lainsäädännön tai muun ohjauksen avulla voisi lisäksi olla perusteltua kannustaa opiskelijoita ilmoittamaan näkemästään kiusaamisesta, häirinnästä tai rasismista. Lakiin olisi syytä kirjata oppilaitoksen velvoite puuttua koulukiusaamiseen ja ilmoittaa siitä alaikäisten opiskelijoiden vanhemmille.

7.3.2018

Lausunnon keskeinen sisältö

Espoon kaupunki kannattaa lukiokoulutusta koskevan lainsäädännön uudistamista ja näkee hallituksen esitysluonnoksen tavoitteet hyvinä.

- Espoon kaupunki kannattaa laaja-alaisemman ja oppiainerajat ylittävän opiskelun lisäämistä lukiokoulutuksessa. Opintopisteiden käyttöönotto selkeyttää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa ja joustavoittaa hyväksi lukemista. Opiskelijoille koituvan työmäärän ei tule lisääntyä, sillä moni kokee jo nyt uupumusta lukio-opintojen takia.
- Espoon kaupunki kannattaa korkeakoulu-yhteistyön lisäämistä ja myös korkeakoulut tulisi velvoittaa yhteistyön lisäämiseen normi-, informaatio- ja resurssiohjauksen avulla. Kansainvälisyyden lisääminen on kannatettavaa ja tähän toivotaan lisää koulutuksen järjestäjille myönnettäviä valtionavustuksia.
- Espoon kaupunki kannattaa uusimiskertojen lisäämistä nykymallista, mutta rajattomien uusimisten tarjoaminen kaikille voi synnyttää odottamattomia kustannuksia sekä tilojen järjestämiseen liittyviä haasteita tietyille koulutuksen järjestäjille. Esityksessä ei ole huomioitu sähköisten tilojen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia, joten kokelasta kohden arvioidut kustannukset tulisi nostaa vastaamaan todellisia kokeen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Jotta koulutuksen järjestäjät olisivat oikeudenmukaisessa asemassa uusijamäärien kasvaessa, Espoon kaupunki ehdottaa, että uusijoista maksettaisiin valtionosuusrahoitusta osana lukiokoulutuksen yksikköhintarahoitusta. Näin ollen suurimpia uusintakokeiden määriä hallinnoivat koulutuksen järjestäjät saisivat myös suurimman mahdollisen tuen. Lisäksi olisi perusteltua harkita todellisten kustannusten kohdentamista tutkinnon suorittaville.
- Espoon kaupunki kannattaa lukiolaisten hyvinvointia ja jaksamista tukevien toimien vahvistamista. Oppimisvaikeuksien lisäksi tukitoimilla on tärkeää tukea opiskelijaa erityisesti vaikeissa perhetilanteissa sekä sairauden tai vamman aiheuttamissa opiskeluvaikeuksissa. Tukitoimet tulee kohdistaa ohjattavaksi henkilökohtaisen opintosuunnitelman kautta niitä tarvitseville opiskelijoille niin, että perhetilanteen sekä sairauden tai vamman aiheuttamia opiskelun keskeyttämisistä voidaan vähentää ja ehkäistä sekä mahdollistaa opiskelu tuetusti opiskelijan oma motivaatio huomioiden. Mikäli opiskelija saa lakimuutoksen myötä subjektiivisen oikeuden saada erityisopetusta, tulee lain laatimisen yhteydessä tarkastella erityisopetuksen taloudellisia vaikutuksia sekä miettiä keinoja rajata oikeus koskemaan tiettyjä erityistilanteita sekä kehittää oppimisen tukea muilla keinoin. Lisäksi Espoon kaupunki ehdottaa, että maahanmuuttajien oikeus oppimisen tukeen olisi erikseen mainittu laissa.
- Esityksessä ehdotetaan (27 §), että koulutuksen järjestäjän tulee hyväksi lukea kaikki aiemmat 11 §:ssä mainitut lukion opinnot. Espoon kaupungin mielestä tämä on perusteltua pakollisten ja valtakunnallisten syventävien opintojen osalta, mutta muiden opintojen osalta oppilaitoksen rehtorilla pitäisi olla mahdollisuus varmistaa opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen vastaavuus ja käyttää omaa harkintavaltaa. Perusopetuksessa suoritettuja opintoja ei tulisi suoraan hyväksi lukea lukion oppimäärään, mutta lukion rehtorilla tulisi olla mahdollisuus tunnustaa aiemmin hankittua osaamista näyttöön perustuen.
- Lukiolaisten ohjaaminen ja tukeminen lukion aikana ja jatko-opintoja varten on Espoon kaupungin mielestä ensiarvoisen tärkeää. Ohjauksen merkitys kasvaa entisestään korkeakoulujen valintakoeuudistuksen myötä. Valtionosuusrahoituksessa tulee huomioida ohjauksesta aiheutuvat lisäkustannukset sekä tarkistaa rahoituksen taso vuosittain.
- Espoon kaupunki kannattaa toimia opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Lakiin olisi syytä kirjata oppilaitoksen velvoite puuttua koulukiusaamiseen ja ilmoittaa siitä alaikäisten opiskelijoiden vanhemmille.